

אומות העולם למה אתם משמרים את השבת השיבו להם ראו הנס שבכל יום היה יורד לישראל מן פרידה אחת ובשבת שתי פרידות פלי כפולות כלו' שכל סעודה שיורדת בשביל שבת יורדת כפולה בלחמה וכך היו עושין ביום הששי שחרית היו עושין מחצי העומר לחם אחד וכשבאין לאפית העומר והיינו משני העומר לאחד בשביל שבת היה כל חצי העומר נכפל לשני לחמים הרי לך ששה לחמים מעומר וחצי ובכל השלשה סעודות היו אוכלין שני לחמים כי דרך לאכול בשבת יותר מסעודות של חול מפני נשמה יתירה. ולפי זה תמצא שהיה להם בשבת במנחה שני ככרות והילכך יש לנהוג לבצוע משני ככרות גם במנחה". וכדעה א' הביא בשו"ת הרשב"א (שו"ת ח"ז סי' תק"ל), "ויש אומרים שאם לא יוכל [בסעודה שלישית] על שתי ככרות שדי לו באחת שלם שכך מוכח במכילתא שביום ששי היה יורד להם המן משנה שני העומר לאחד ומכל עומר עשו שני לחמים הרי לשני עמרים ארבעה לחמים אם כן לא היו פורסין על שני לחמי' שלמי' כי אם בערב שבת ובשחרית ובמנחה נשארת אחת שלימה שהרי היו אוכלין מהם ביום הששי ואינו צריך לבצוע בשתייהן כי אם באחת".

ופסק הרמב"ם (פ"ז ברכות ה"ד), "בשבתות ובימים טובים חייב לבצוע על שתי ככרות נוטל שתיהן בידו ובוצע אחת מהן". וכתב המאירי בסוגיין, "חייב אדם לבצוע על שני ככרות בשבת שנ' לקטו לחם משנה ומ"מ אינו חייב לבצוע את שתיהן אלא לוקח שנים ובוצע על האחד שאין לחם משנה אמור אלא בלקיטה שנ' לקטו לחם משנה וראוי לבצוע בציעה גדולה ומהודרת ומ"מ אין צריך לבצוע כשיעור כל אכילתו ולא עוד אלא שנראה כרעבתנות מעט". ויש להעיר שלפי המדרש שהובא בדעת זקנים ובשו"ת הרשב"א לא רק דאין צורך לחתוך ב' ככרות אלא נראה דדוקא אין לחתוך ב' ככרות, דומיא דמן.

[ועי' במחזור ויטרי שכתב, "חייב אדם לבצוע בשבת על שתי ככרות ולא פעם אחת אלא כל זמן שמבקש לסעוד ובוצע". הרי ס"ל דאפי' אם אוכל יותר מג' סעודות בעינן לחם משנה

(ק"ז): לחם משנה. איתא בגמ' אמר רבי אבא בשבת חייב אדם לבצוע על שתי ככרות דכתיב לחם משנה אמר רב אשי חזינא ליה לרב כהנא דנקט תרתי ובצע חדא אמר לקטו כתיב רבי זירא הוה בצע אכולה שירותיה א"ל רבינא לרב אשי והא מיחזי כרעבתנותא אמר ליה כיון דכל יומא לא עביד והאידינא הוא דקעביד לא מיחזי כרעבתנותא, ע"כ. ופירש"י, "בצע לכוליה שירותיה - פרוסה גדולה ודי לו בה לאותה סעודה ולכבוד שבת ונראה כמחבב סעודת שבת להתחזק ולאכול הרבה", ע"כ. אך השיג עליו הרשב"א, "ואינו מחוור בעיני דהא אינו ענין שמועתינו, ועוד דאדרבה כל שהוא מרבה בחתיכה הוי עין יפה וכדאמרינן התם (ברכות מו.) בעל הבית בוצע כדי שיבצע בעין יפה והיכי קרי ליה הכא רעבתנותא אלא נראה לי דבצע על כל הככרות קאמר ומשום דקאמרינן דנקט תרתי ובצע חדא קאמר הכא דר' זירא בצע אכולהו ככרות דמנחי קמיה והיינו דקאמר דמיחזי כרעבתנותא". הרי לפי הרשב"א נחלקו רב כהנא ור' זירא אי צריכים לבצוע על ב' הככרות. ומהשגת הרשב"א על רש"י מוכח דכוונתו דיש לחתוך ב' הככרות. וכן הביא הרשב"א בברכות (לט: ד"ה ר' זירא) בשם רב האי גאון, אלא דלרב האי גאון דעביד כמר עביד ודעביד כמר עביד, וז"ל, "וכן פלי ר"ה גאון ז"ל וז"ל אי מברך איניש בשבתא אתרתי ובצע חדא כרב כהנא שפיר דמי ואי בצע להו לתרוייהו אפלי' לכולה שירותיה כר' זירא שפיר דמי".

ונראה שזה תלוי על ב' דעות במדרש. דמצינו בדעת זקנים מבעלי תוס' (בשלח טז, כב), "וכל ימות השנה היו עושין מן העומר שני לחמים וא"כ ביום הששי היו עושין משני העומר לאחד ארבעה לחמים וביום הששי אוכלין מהן אחד ונשאר שלישה והיה להם לעשות משנה לערב בהכנסת שבת אוכלין אחד כי דרך שלהם לאכול לחם לכל סעודה ונשאר שני לחמים והיה להם לחם משנה וזה ראייה שאין בוצעין בשני ככרות במנחה בשבת. אמנם ראיתי מה"ר מרינון שהיה בוצע בשני ככרות במנחה בשבת וקבלתי מה"ר אברהם וראיה מדאיתא התם ראו כי ה' נתן לכם השבת וגו' אמר ר' יצחק אם יאמרו אליכם

לכולם. וכן כתב בספר המנהיג (עמ' כז.), "וכל שעה שמבקש לסעוד חייב בלחם משנה אע"פ שאינו חייב אלא בג' סעודות". וכן הביא המ"מ בשם ספר העתים.]

ולהלכה פסק בשו"ע (סי' רע"ד ס"א) דרק חותך אחד מהם. וז"ל, "בוצע על שתי ככרות (שלימות) שאוחז שתיהן בידו ובוצע התחתונה". וכתב המ"ב (סק"ד), "ורש"ל ושל"ה נהגו לחתוך שניהם כפירוש הרשב"א וכן הסכים הגר"א ואם מקפיד על ההוצאה עושה ג' חלות גדולות וג' קטנות ובכל סעודה בוצע אחת גדולה ואחת קטנה והעולם נוהגין כהשו"ע". ומנהג הגר"א הובא גם במעשה רב (אות קכ"ג) שכתב שזה גם מיישב הזוהר. וגם כתוב שם שפעם הביאו לפניו כמה חלות וחתך את כולם.

ואם א"צ לחתוך ב' החתיכות לכאורה יוצא עוד נ"מ להלכה. דעי' בשו"ת פרי השדה (ח"ב סי' פ"ח) שנסתפק אם יכול להשתמש במצה ככר השניה ללח"מ בע"פ שחל להיות בשבת. וכתב דלכאורה תלוי על אי צריכים לחתוך ב' הככרות. דאם צריך לחתוך ב' הככרות הטעם לדין לחם משנה הוא כדי שלא יצטרך לדאוג שלא יספיק לו לסעודתו כיון דאינו יכול להכין עוד. [ולכאורה יש מקום לדון על סברא זו.] ואם רק צריך לחתוך א' הטעם הוא רק זכר למן, ורק מצינו במן לחם משנה בלקיטה ולא בבציעה. וכיון דקי"ל דרק חותכים ככר א' פסק דיש לצרף מצה ללחם משנה בכה"ג. ועי' בפמ"ג (מ"ז סי' רע"ד סק"ב) שכתב דיראה לי דאם אין לו לחם משנה אלא ככר א' כשר וא' פת עכו"ם (כלומר פת

פלוטר) דישתמש בפת עכו"ם כככר ב' זכר למן. אך בחזון עובדיה (שבת ח"ב עמ' קפ"ב) העיר דאפשר לחלק בין הא דהפמ"ג לבין מצה בע"פ, דלגבי פת עכו"ם הוא ראוי לאכילה למי שאינו מקפיד על פת פלוטר ואינו אסור מן הדין, משא"כ במצה בע"פ.

בשו"ת מנח"י (ח"ט סי' מ"ב) נשאל אם מותר להשתמש בלחם קפוא ללחם משנה. ולא התייחס לענין אי צריכים לחתוך ב' הככרות אבל כתב דבעצם ראוי לאכילה ורק מחמת קרירתו א"א לאכלו, אבל בעבוד זמן מועט ובפרט אם ישימנו כנגד האש יוכל לאכלו. ובספר כבוד ועונג שבת (אנגלית) הביא כן בשם הגרמ"פ (פי"ד הע' ט"ז) דהיות ויכול להפשירו במים חשיב ראוי לאכילה. בשו"ת שבט הלוי (ח"ו סי' ל"א) כתב שראוי להחמיר היות ולכמה ראשונים צריכים לחתוך ב' הככרות, ולמעשה אינו ראוי לאכילה לסעודה זו. בספר שמירת שבת כהלכתה (ח"ב פנ"ה סי"ב) פסק שמותר להשתמש בלחם קפוא. אבל בהע' שם (ל"ט) הביא מהגרשז"א דיתכן דאם בשעת הסעודה הוי קשה כאבן דאין להשתמש בו אם לא יוכשר לאכילה במשך זמן הסעודה. ולא דמי למצה בע"פ דראוי בעצם. וכן כתב בשו"ת בצל החכמה (ח"ג סי' ק"י). אך בציץ אליעזר (חי"ד סי' מ') פסק דאין מניעה מלהשתמש בככר קפוא, דהיות ולהלכה א"צ לחתוך ב' ככרות הרי חזינו דאין לחם משנה אלא זכר למן ולא בעינן אלא שם לחם, והביא רא"י מן הפמ"ג ופרי השדה, ודלא כחילוק הגרשז"א.

**החבורה הבאה תתקיים אי"ה בליל שני בשעה 9:25 בחדר G303
הנושא: סעודת מלוה מלכה (קיט):**

עיקר תוס' פרק כל כתבי ופרק כל הכלים

(קטו.) כל כתבי, אליבא, לא ניתנו, ובידו	(קכא.) ה"ג, אין אומרים, ש"מ
(קטז.) היו, אבל	(קכב.) משתמש ואם, משקה, איני
(קטז.) פורענות, ספרי מינין	(קכג.) פגה, האי, מדלענין
(קטז.) וכ"ש	(קכד.) תוס' לו. ד"ה הא ר"ש
(קיז.) הכא, מי דמי, דשקיל	(קכה.) ורבא
(קיז.) הא דתניא, כלי אחר, הציל, אבל, שהיא	(קכו.) הכל מודים
(קיח.) במנחה, והא דתנן, דמלוינן, לפי	(קכז.) והמונח, ר' יהודה
(קיח.) הכל	(קכח.) וכי תימא
(קיט.) רב אמר	
(קיט.) הכל	
(קכ.) הכל	
(קכ.) גרם כיבוי, מנער, פותח, מר	